

Falkenbergs
kommun

Strategi för vattentjänster

Inklusive Falkenbergs kommuns vattentjänstplan

<u>Diarienummer</u> KS 2023/156	<u>Fastställd av</u> Kommunfullmäktige	<u>Datum för fastställande</u> XXXXX
<u>Dokumenttyp</u> Strategi	<u>Dokument gäller för</u> Alla nämnder, och bolag	<u>Giltighetstid</u> Tills vidare
<u>Revideringsansvarig</u> Kommunfullmäktige	<u>Revideringsintervall</u> 4 år	<u>Reviderat datum</u>
<u>Dokumentansvarig (funktion)</u> Vattenstrateg/vattendirektivsgruppen	<u>Uppföljningsansvarig</u> Kommunstyrelseförvaltningen	<u>Uppföljning</u> XXXXX

Innehåll

Strategi för vattentjänster	1
1 Syfte	3
2 Strategi	3
2.1 Bakgrund.....	3
2.1.1 Vatten – en ovärderlig resurs i ständig rörelse	3
2.1.2 Allmänna vattentjänster.....	4
2.1.3 Miljökvalitetsnormer för vatten.....	5
2.1.4 Ekonomiska förutsättningar.....	5
2.2 Framtida utmaningar	5
2.3 Inriktningar	6
2.3.1 Säkra en robust dricksvattenförsörjning	7
2.3.2 Nyttja resurserna i spillvattnet.....	8
2.3.3 Framtidssäkra dagvattenhanteringen	8
2.3.4 Minska påverkan på vattentjänsterna vid skyfall	9
2.3.5 Behovsprioritera utbyggnaden av vattentjänster	10
3 Definitioner, hänvisningar och avgränsningar	12
3.1 Definitioner	12
3.2 Hänvisning	14
3.2.1 Lagstiftning.....	14
3.3 Avgränsningar.....	15
4 Ansvar och uppföljning.....	15
5 Bilagor.....	16
5.1 Bilaga 1 Utredning om betydande miljöpåverkan	17
5.2 Bilaga 2 Matris för befintliga vattendokument	18
5.3 Bilaga 3 Exempelbilder från behovsprioriteringen i GIS-program	20

1 Syfte

Det övergripande syftet med strategi för vattentjänster är att peka ut långsiktiga mål och inriktningar för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses och att göra det på ett sätt som möter de stora utmaningarna inom vattenförvaltning. Det övergripande syftet går att bryta ner i två delsyften, dels hur arbetet med att vattentjänster ska inriktas för att bidra till att uppnå kommunens vision om att växa för en hållbar framtid och dels utgöra kommunens vattentjänstplan, med planer och prioriteringar för utbyggnad av den allmänna va-anläggningen.

Strategi för vattentjänster är strategiskt övergripande för hela kommunkoncernen med både förvaltningar och bolag. Vatten känner inga gränser varför arbetet med vattentjänster påverkar oss alla. Strategierna ska fungera som en grund och tydlig viljeriktning för det gemensamma arbetet framåt, bidra till en smidig hantering av allmänna vattentjänster och skapa möjlighet till samförstånd mellan kommun, va-bolag och kunder. Strategin tar sitt avstamp i Falkenbergs kommuns översiktsplans övergripande mål att ge förutsättningar för planering av ett långsiktigt hållbart samhälle utifrån ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Strategi för vattentjänster anger riktningen vid framtagande och uppdatering av fler vattenrelaterade dokument som behövs för att konkretisera hur strategierna ska införlivas i arbetet. Den ger även en tydlig riktning i samarbetet med våra vattengrannar inom av- och tillrinningsområdena. Med denna strategi skapas en tydlig väg framåt för arbetet med vattentjänster där den fysiska planeringen och va-verksamheten går i takt mot gemensamma mål. Strategin berör alla då den rymmer allt från planering och utveckling ner till individuell brukare av vattentjänster.

2 Strategi

Strategi för vattentjänster är ett framtåsyftande dokument som inkluderar Falkenbergs kommuns vattentjänstplan. Tillsammans med andra strategiska dokument i kommunen resonerar det kring hur vi ska hantera vatten i alla dess former i och från befintliga och kommande bebyggda områden. Dokumentet innehåller fem inriktningar som tillsammans ger:

- Kommunens strategiska inriktning för hur vattentjänster ska planeras och byggas ut i befintliga och kommande områden med en planeringshorisont som sträcker sig minst 10-15 år framåt.
- Viljeriktningar för hur vi ska hantera vattentjänster i framtiden för att täcka behovet hos en växande befolkning och skydda leveranserna vid ett förändrat klimat.
- Principer för prioriteringar av åtgärder mellan geografiska områden.

Strategin med dess inriktningar ger en tydlig riktning för vårt arbete med vattentjänster och för att uppnå miljö kvalitetsnormer för vatten, arbeta med ekosystemtjänster och sträva efter långsiktigt hållbar samhällsplanering

2.1 Bakgrund

2.1.1 Vatten – en ovärderlig resurs i ständig rörelse

Vatten är en direkt förutsättning för vår existens och eftersom det inte går att ersätta med något annat är det en ovärderlig resurs. I förvaltningen av vatten behöver vattnets kretslopp vara utgångspunkten och det behövs ett helhetsperspektiv eftersom vattnet rör sig i landskapet oberoende av de administrativa gränser vi skapar.

***Vattnet är i ständig rörelse i ett kretslopp** mellan olika delar av landskapet. Det faller ner som nederbörd och rinner ut i sjöar och hav eller ner genom jorden till grundvattnet. Av solens värme avdunstar vattnet och stiger mot himlen som vattenånga. När ångan kyls ner bildas moln och så småningom faller vattnet ner som nederbörd igen. Det vatten som ska bli vårt dricksvatten renas i ett vattenverk och levereras som dricksvatten via ledningsnät till kran. Det använda dricksvattnet rinner ut via spillvattenledningsnät till reningsverk där det renas innan det återlämnas till naturen.*

En säker och hållbar försörjning av dricksvatten är en grundförutsättning för vårt moderna samhälle. Rent och tillräckligt dricksvatten är inte bara en nödvändighet för hälsa och välbefinnande utan också en förutsättning för att samhället ska kunna växa. Samtidigt behöver vi ta hand om vattnet som förbrukats. Att hantera spillvatten på ett klokt sätt är långsiktigt en överlevnadsfråga, förutom att minska utsläpp av föroreningar behöver vi återföra näringsämnen för att bidra till ett hållbart kretslopp. Även dagvatten, det vill säga regn- och smältvatten från bebyggda områden, behöver hanteras så att vi skyddar vår miljö mot föroreningar samt säkerställer att bebyggelsen klarar av effekterna av framtida klimatförändringar.

Vatten är i ständig rörelse – från regn till sjö, från kran till reningsverk – och vi måste tänka långsiktigt och helhetsmässigt för att säkra denna livsviktiga resurs för framtiden.

2.1.2 Allmänna vattentjänster

Kommunen har ett brett uppdrag inom vattenförvaltning, från styrning till praktiska insatser i form av vattenvård. En viktig del av detta ansvar är att tillhandahålla allmänna vattentjänster.

***Vattentjänster** är en sammanfattande benämning på olika tjänster för va-försörjning. När dessa tjänster tillhandahålls av kommunen kallas de för **allmänna vattentjänster**.*

*Med va-försörjning menas dricksvattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten. **Avloppsvatten** är ett samlingsnamn för vatten som är påverkat av samhället och innefattar spillvatten, dagvatten och*

Enligt lagen om allmänna vattentjänster är kommunen skyldig att tillhandahålla vattentjänster där så behövs. Lagen ställer även krav på att varje kommun ska ta fram en vattentjänstplan.

Denna plan ska redovisa hur kommunen avser att långsiktigt möta behovet av allmänna vattentjänster, samt en bedömning av vilka åtgärder som krävs för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

2.1.3 Miljökvalitetsnormer för vatten

All vattenförvaltning utgår från miljökvalitetsnormer för vatten. Dessa normer syftar till att skydda, bevara och förbättra kvaliteten på våra sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten.

*Syftet med
miljökvalitetsnormerna är
att säkra Sveriges
vattenkvalitet. Att uppnå
miljökvalitetsnormerna är
målet med arbetet för varje
vattenförekomst.*

För att säkerställa att dessa normer följs är lagstiftningen helt eller delvis anpassad för att stödja måluppfyllelsen. Plan- och bygglagen reglerar hur mark- och vattenområden får användas och bebyggas, och ställer krav på att miljöhänsyn ska tas vid planläggning och bygglovsprövning. Miljöbalken är ett centralt verktyg för att skydda vattenmiljöer genom tillståndsprövning, tillsyn och miljökonsekvensbedömningar. Lagen om allmänna vattentjänster spelar en särskilt viktig roll i detta sammanhang. Genom krav på god teknisk standard, hållbar vattenförsörjning och effektiv avloppsrening bidrar de

allmänna vattentjänsterna direkt till att uppfylla miljökvalitetsnormerna.

2.1.4 Ekonomiska förutsättningar

Ett problem i dagens vattenhantering är att vattnets verkliga värde inte återspeglas i priset. Det leder till ohållbart användande där stora resurser förbrukas i samband med rening av såväl dricksvatten som spillvatten. I takt med en växande befolkning behöver vi därför effektivisera vår hantering av vattentjänster för att inte kostnaden för dem ska bli ohanterlig.

Det finns många exempel på kostnadseffektiva åtgärder. Grönytor som kan dubblera som vattenmagasin, återanvändning av regnvatten, vilket kan minska behovet av dricksvatten och således även kostnaden för rening av dricksvatten. Investeringar i ledningsnätet ger mindre kostnader för rening av avloppsvatten mm. Vattentjänster kräver ofta stora investeringar men är samtidigt väldigt långsiktigt, varför det är viktigt att kunna sätta investeringarna i det perspektivet.

2.2 Framtida utmaningar

Framtidens va-försörjning står inför flera betydande utmaningar. Ökande föroreningsmängder, hårdare miljökrav, befolkningstillväxt och klimatförändringar ställer krav på att dagens va-system kompletteras och förbättras för att säkra framtidens leverans av vattentjänster. Detta är förändringar som kommer kräva att stora resurser tas i anspråk. För att denna omställning ska bli långsiktigt hållbar behöver vi bredda vårt perspektiv och inte bara tänka i termer av kapacitetsökning, utan även undersöka hur nya system skulle kunna påverka resurseffektiviteten och kostnaderna.

Återvinning av vatten behöver bli en del av framtidens vattenhantering. Dels för att minska användandet av drickbart vatten och säkerställa tillgång till dricksvatten vid vattenbrist till följd av klimatförändringar, dels för att öka beredskapen för kristider med begränsad vattentillgång. Mycket av det vi idag använder drickbart vatten till kan göras med ett vatten av lite lägre kvalitet, vilket både sparar resurser och ger en bra beredskap för framtiden.

Spillvatten innehåller en mängd resurser som är viktiga för både människa, miljö och ekonomi. Förutom vattnet i sig innefattar dessa bland annat näringsämnen och energi. Att nyttja dessa resurser på ett effektivt sätt kan vara en avgörande pusselbit för att skapa ett mer hållbart och robust samhälle.

I ett föränderligt klimat och med ökande befolkning är det en utmaning att säkerställa kommuninvånarnas behov av säkra, kostnadseffektiva och uthålliga vattentjänster. Anläggningar och investeringar för va-försörjning är till sin natur långsiktiga och det krävs långsiktig planering och framförhållning för att upprätthålla kvaliteten på levererade vattentjänster.

2.3 Inriktningar

Strategi för vattentjänster består av fem inriktningar:

1. Säkra en robust dricksvattenförsörjning
2. Nyttja resurserna i spillvattnet
3. Framtidssäkra dagvattenhanteringen
4. Minska påverkan på vattentjänsterna vid skyfall
5. Behovsprioritera utbyggnaden av vattentjänster

De första tre, en för varje vattentjänst, sätter målen för hur vi ska arbeta med vattentjänster i Falkenbergs kommun. Nästa två säkerställer att arbetet med de tre vattentjänsterna sker klimatanpassat och behovsprioriterat i takt med samhällsutvecklingen.

Strategin är långsiktig och syftar till att underlätta kommunens arbete för att nå visionen om att växa för en hållbar framtid. Tillsammans med Vivab sätter vi utefter strategins inriktningar mer konkreta planer och riktlinjer för hur arbetet ska fortskrida. Befintliga styrdokument inom vattentjänster finns uppräknade i bilaga 2. Under varje inriktning i denna strategi finns strategiska insatsområden för att vägleda och prioritera var och kring vad kommunkoncernen tillsammans kan arbeta för att förverkliga målen.

För att nå målen i denna strategi behövs en vilja att ligga i framkant och att investera i vattentjänster, vilket lönar sig i det långa perspektivet.

2.3.1 Säkra en robust dricksvattenförsörjning

Ett säkert dricksvatten är livsavgörande för vår existens. För att säkra nuvarande och kommande behov av dricksvatten i en föränderlig tid behöver vi en robust försörjning. Idag hotas vår vattenförsörjning bland annat av ett allt smutsigare råvatten på grund av utsläpp, klimatförändringarna är ett annat hot där torka och minskad nederbörd minskar mängden råvatten vi får ut medan skyfall påverkar kvalitén negativt. Även säkerhetshot finns idag att ta i beaktande.

Råvatten är obehandlat grund- eller ytvatten som används för framställning av dricksvatten.

För att säkra en robust dricksvattenförsörjning behöver vi samarbeta med aktörer i hela tillrinningsområdena för våra vattentäkter och säkra möjligheter till framtida täkter, både för kontinuerligt vattenuttag och behov av reservvatten. Genom att arbeta proaktivt säkrar och förhoppningsvis ökar vi kvalitén på det råvatten som når våra vattentäkter. Att öka kvalitén på råvattnet ger även fördelar och större möjligheter till den enskilda dricksvattenförsörjningen genom att grundvattnet blir enklare att nyttja direkt utan reningskrav.

Dricksvatten är en bristvara, trots detta är vi i Sverige bortskämda med att kunna använda vårt dricksvatten direkt ur kranen. För att säkerställa att det även i framtiden finns tillräckligt rent vatten som täcker behovet av drickbart vatten behöver vi jobba med vilket vatten vi använder till vad och vilken kvalitet som behövs i olika sammanhang.

Våra vattenverk är avgörande för leveransen av ett säkert dricksvatten. För att skapa en robust försörjning behöver vi tillse att vattenverken är säkra och alltid har möjlighet att leverera utefter sin förmåga.

Strategiska insatser för att säkra en robust dricksvattenförsörjning:

- Delta i samarbeten för tillrinningsområdena för våra vattentäkter
- Arbeta för att bibehålla och öka kvalitén på råvattnet
- Öka användningen av fler sorters vatten utöver dricksvatten
- Skydda dricksvattenleveransen från vattenverk till konsument
- Säkra möjligheter till framtida vattentäkter

2.3.2 Nyttja resurserna i spillvattnet

Spillvattnet innehåller en mängd resurser som är viktiga för både människa, miljö och ekonomi. Förutom vattnet i sig innefattar dessa bland annat näringsämnen och energi. Vattnet återvinns i dagsläget inte alls och näringsämnena och energin i spillvattnet nyttjas bara i begränsad utsträckning. Näringsämnena kan möta många av behoven i jordbruket och energin har potential att spela en viktig roll för att nå ett robust och resurseffektivt energisystem. Genom att återvinna dessa minskar behovet av mineralgödsel samtidigt som utsläppen av näringsämnen minskar, vilket i sin tur bidrar till att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. I kombination med en mer effektiv resursanvändning kan återvinning och återanvändning av dessa resurser bidra till att göra oss mindre beroende av import av fossila resurser, vilket minskar vårt klimatavtryck och ökar vår motståndskraft i kristider.

Spillvatten är förbrukat
vatten från hushåll,
industrier,
serviceanläggningar
och liknande. Exempel
är vatten från bad, disk,
tvätt och toalett.

För att komma åt resurserna i spillvattnet behöver vi tänka om och nytt när vi hanterar spillvattnet. Hela vägen från uppkomst, via ledningsnät, till reningsverk. Vi behöver minska mängden spillvatten genom att recirkulera flöden i ett tidigt läge. Vidare finns det stora vinster i utnyttjande av resurser om vi tidigt i hanteringen kan separera spillvattnet i mer koncentrerade och mindre smutsiga fraktioner.

Strategiska insatser för att nyttja resurserna i spillvattnet:

- Se spillvatten som en resurs, inte ett avfall
- Möjliggör för cirkulära resursflöden

2.3.3 Framtidssäkra dagvattenhanteringen

Hantering av dagvatten blir en allt mer avgörande fråga i takt med de pågående klimatförändringarna och den växande befolkningen. Den ökade nederbörden, i kombination med mer hårdgjorda ytor i städerna, medför större mängd dagvatten och således en ökad risk för översvämningar och spridning av föroreningar från bebyggda områden. För att möta dessa utmaningar krävs hållbara dagvattensystem där uppkomsten av dagvatten minimeras och hanteringen efterliknar den naturliga avrinningen. Dagvattensystem byggs för att fördröja och rena dagvattnet, vilket minskar risken för översvämningar och bidrar till att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Med genomtänkta lösningar kan dagvattnet även utgöra en gemensam resurs. Förutom att minska mängden föroreningar i våra naturliga vatten kan dagvattenhanteringen bland annat bidra till att stärka stadens gröna struktur, gynna den biologiska mångfalden och långsiktigt främja olika ekosystemtjänster.

Dagvatten är vatten
som tillfälligt avrinner
från hårdgjorda ytor,
exempelvis regnvatten
och smältvatten.

Dagvatten uppstår när naturligt vatten träffar ytor som påverkats av mänsklig verksamhet. Denna påverkan på det naturliga kretsloppet bör vi nyttja samtidigt som vi tillser att vattnet kan återföras till kretsloppet med minimal påverkan på naturen. Genom att nyttja och rena dagvattnet kan vi minska vår miljöpåverkan och stärka vår beredskap samtidigt som övriga vattentjänster gynnas. Detta genom att vi får ett mer användbart spillvatten då det inte är utspätt och förorenat av dagvatten samt en grundvattenbildning som ökar mängden vatten i våra vattentäkter.

Dagvatten tar inte hänsyn till några administrativa gränser och är således ett gemensamt ansvar. En bred, kommunövergripande samverkan är avgörande för att lyckas med en framtidssäkrad dagvattenhantering och dagvattenfrågan behöver beaktas i samtliga skeden av planerings- och byggprocessen med förvaltningsskedet i åtanke.

Strategiska insatser för att framtidssäkra dagvattenhanteringen:

- Se dagvatten som en resurs
- Bygg dagvattenanläggningar som berikar bebyggelsemiljön
- Prioritera tillsyn utefter miljö kvalitetsnormer för vatten för att minska föroreningskällor
- Minska andelen hårdgjorda ytor för att säkra nybildning av grundvatten
- Separera dagvatten från spillvatten – resurseffektivt nyttjande av fraktionerna
- Reinvestera i befintliga områden vid nybyggnation för att mängden dagvatten som renas och fördröjs
- Blanda inte rent och smutsigt vatten, rena tidigt i systemen

2.3.4 Minska påverkan på vattentjänsterna vid skyfall

Stora och intensiva skyfall utgör en potentiell översvämningssrisk i tätorter då den allmänna dagvattenanläggningen inte är dimensionerad för att leda bort skyfall. Dagvattenledningar är, av rimlighetsskäl, enbart dimensionerade för att leda bort upp till ett klimatanpassat regn med 10 års återkomsttid. Skyfallet behöver således avledas på markytan, vilket kan leda till översvämningar om det inte görs via säkra avrinningsvägar till lämplig plats.

Skyfall påverkar dricksvattenförsörjningen och bortledandet av spill- och dagvatten på flera sätt. Risken för att föroreningar sprids till vattentäkter ökar i samband med översvämningar och skyfall. Dagvattendammarnas förmåga att rena vattnet kan minska och risken för bräddning kan öka. Vidare kan skyfall bland annat leda till att dagvattenledningar dämmer och rubbas, fastigheter översvämmas, dagvattenutlopp sätts igen och diken översvämmas. Det kan även leda till inträngande vatten i pumpstationer, spillvattenledningar och nödutlopp. Detta medför en ökad belastning på reningsverken och ledningsnätet, vilket ökar risken för bräddning och minskar reningseffektiviteten.

Skyfall är regnmängder på minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut, vilket motsvarar en återkomsttid mellan 50 och 100 år.

Vivab har inventerat hur de allmänna va-anläggningarna riskerar att påverkas av förväntade klimatförändringar. Ett antal vattentäkter, reningsverk, pumpstationer och dagvattendammar bedöms kunna påverkas negativt av översvämning i samband med skyfall. Dessutom bedöms dricksvattenledningar, spillvattenledningar, nödutlopp, dagvattenledningar, dagvattenutlopp och diken kunna påverkas negativt. Däremot bedöms vattenverk, tryckstegringsstationer och reservoarer förbli opåverkade vid skyfall.

För att kunna tillhandahålla vattentjänster i ett långsiktigt perspektiv behöver påverkan av skyfall på de allmänna va-anläggningarna minskas så att deras funktion kan upprätthållas. Vivab har tagit fram ett åtgärdsförslag som innebär att det i investerings- och reinvesteringsplaner tas hänsyn till klimatets påverkan.

Strategiska insatser för att minska påverkan på vattentjänsterna vid skyfall:

- Arbeta med åtgärder för minskad skyfallspåverkan utifrån Vivabs framtagna åtgärdsförslag
- Hantera skyfall på markytan genom att minska andelen hårdgjorda ytor och anlägga skyfallsstråk samt multifunktionella översvämningssytor
- Minska inläckage av vatten i ledningsnätet med följeffekten att minska tillskottsvatten som når pumpstationer och reningsverk

2.3.5 Behovsprioritera utbyggnaden av vattentjänster

Med en växande kommun kommer ett ständigt behov av ny- och reinvestering i våra vattentjänster. Att bedöma var behovet för nya och/eller utökade vattentjänster är som störst är en utmaning för alla inblandade i planeringen av vårt samhälle och något vi behöver arbeta enat kring. Det krävs en långsiktig planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses.

I och med denna strategi läggs bedömningsgrunder upp utifrån GIS-baserade kartsikt. Utifrån vad som styr behov av respektive vattentjänst och hur dessa faktorer utläses i kartsikt kan en tydlig grund för vattentjänsternas plats i samhällsplaneringen skapas. Både i befintliga och kommande bebyggda områden.

GIS (geografiskt informationssystem) är ett verktyg för att samla, lagra, bearbeta, analysera och visualisera geodata. **Geodata** är beskrivningar av sådant som har ett geografiskt läge.

Den behovsprioritering som görs i denna strategi är övergripande.

Detaljstudierna av tänkta utbyggnadsområden och tidsplanering för desamma görs av Vivab utifrån satta ägardirektiv. Dokument som kopplar till strategins behovsprioritering är bland annat VA2040 som tydliggör utbyggnadsområden och tidsplanering för de kommande tiotal åren, se mer i bilaga 2.

Bedömningen av behov av vattentjänster i denna strategi görs enligt en femgradig skala. Platsens specifika egenskaper ger en samlad poäng som utgör behovet och då kan prioriteras i förhållande till ett större områdes behov. Poängen översätts till färger i en karta, se ex i bilaga

3. Att behovsprioritera utifrån kartsikt ger möjlighet till en föränderlig prioritering utifrån andra delar i samhällsplaneringsprocessen. Detta ger en ständigt uppdaterad nulägesbild utifrån en statisk behovsbedömning, utan att bedömningen för vilket behov en specifik egenskap ger förändras.

Kartsikten som ges poäng (viktas) är skikt som anger egenskaper som kan skapa ett behov av någon av de tre vattentjänsterna. Viktningen kan vara olika för vattentjänsterna inom samma skikt. Det som främst påverkar behovet av allmänna vattentjänster är bostadsbebyggelse. Även risken för negativ påverkan på vattenmiljön, såsom översvämningar, samt behovet av att bevara naturområden och minska näringsläckage, i syfte att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten, kan skapa ett potentiellt behov av allmänna vattentjänster.

GIS-kartsikt	Behovspoäng Dricksvatten	Behovspoäng Spillvatten	Behovspoäng Dagvatten
Områden med sammanhållen bebyggelse 50 m buffert + Områden med sammanhållen verksamhetsbebyggelse 50 m buffert	5	5	5
Bostäder 2024-2033 utanför Detaljplan och Verksamhetsområde	3	5	3
Avlopp status	1	2	0
Vattenskyddsområden	4	4	5
Lämpliga förtätningsområden utifrån FÖP Falkenbergs stad	3	3	3
Sammanhängande bostadsbebyggelse utifrån FÖP Falkenbergs stad	4	4	4
Mångfunktionell bebyggelse utifrån FÖP Falkenbergs stad	1	1	2
Verksamheter och industri utifrån FÖP Falkenbergs stad	1	1	3
FÖP kunskapsunderlag (bostäder, centrumverksamhet och verksamhet) utifrån FÖP mindre tätorter	4	4	4
DÖP ytor (bostäder, centrumverksamhet och verksamhet) utifrån FÖP mindre tätorter	4	4	4
Utredningsområde för potentiellt viktiga grundvattenförekomster för dricksvatten	1	3	3
FBG 100-års regn klimatkompenserad utbredning	1	2	4
Ullared 100-års regn klimatkompenserad utbredning	1	2	4
Blandad användning bostäder blandad och kommersiell service + bostäder utifrån FÖP Kusten	4	4	4
Möjlighet att pröva ny enstaka bebyggelse utifrån FÖP Kusten	3	3	2
Befintlig planlagd sammanhängande bebyggelse utifrån FÖP Kusten	5	5	5
Mindre verksamheter, allmän service och camping utifrån FÖP Kusten	3	3	3
Lågpunkter områden med risk för översvämning vid 100-års regn (underlag från Lst)	2	1	4
Nationella marktäckedata NMD 2018	0	0	1
VISS Övergödning (näringsämnen) - ytvatten	1	3	3
VISS Näringsämnen - grundvatten	1	3	2
Biotopskydd	1	1	1
Natura 2000 (fågeldirektivet)	0	2	2

Natura 2000 (habitatdirektivet)	0	2	2
Särskilt värdefulla vatten (fisk)	0	2	2
Särskilt värdefulla vatten (natur)	0	2	2
Avstånd till vatten (inom 50 meter från vatten)	0	1	2
Havsnivåhöjning	1	1	2
Badplatser (inom 100 meter)	0	2	2
GR1 Geologisk risk	2	2	2
Detaljplaner översikt	5	5	5

För att kartan ska vara föränderlig kan det i dagsläget inte viktas in behov utifrån sådant som inte finns i GIS-system. Exempelvis problem med inläckage i spillvattenledningar eller dåligt tryck på dricksvatten. Inte heller exploateringstryck. Det saknas även GIS-data för förnyelsebehov av befintligt ledningsnät vilket innebär att det inte heller är en del av denna behovsprioritering. Mer detaljerad beskrivning av hur prioriteringen kan användas och tolkas finns i bilaga 3.

Strategiska insatser för att behovsprioritera utbyggnaden av vattentjänster:

- Utgå från behovsbedömningen vid nyinrättande och/eller utökning av verksamhetsområden
- Samarbeta i samhällsplaneringen med utgångspunkt i geodata

3 Definitioner, hänvisningar och avgränsningar

3.1 Definitioner

Avrinningsområde	Sammanhängande markområde som avvattnar till en punkt.
Dagvatten	Tillfälligt förekommande, avrinnande vatten från hårdgjord yta, exempelvis regnvatten och smältvatten. Ingår i begreppet ”avloppsvatten” i lagen om allmänna vattentjänster och kan därmed bli kommunalt ansvar om miljö- eller hälsoskyddsskäl finns.
Favrab	Huvudman för den allmänna va-verksamheten i Falkenbergs kommun. Bolaget äger/hyr de allmänna va-anläggningarna.
Fraktion	Separerad del av avloppsvatten beroende på innehåll. Exempelvis vatten från bad, disk och tvätt, vatten från toalett eller vatten från industri.
Klimatanpassat regn	Att ett regn är klimatanpassat betyder att en regnmängd multipliceras med en klimatfaktor för att ta hänsyn till klimatförändringarnas förväntade påverkan på regnintensiteten.

För Falkenbergs kommun används en klimatfaktor på 1,3, vilket innebär att ett motsvarande regn antas vara 30 % kraftigare i framtiden.

Miljö kvalitetsnorm	En miljö kvalitetsnorm är en bestämmelse om kvaliteten i luft, vatten, mark eller i övrigt. Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten och grundvatten.) Normerna beskriver den kvalitet en vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt och syftar till att säkra Sveriges vattenkvalitet.
Skyfall	Regnmängder på minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut, vilket motsvarar en återkomsttid mellan 50 och 100 år. Definition enligt SMHI. Går utöver dagvatten och har enligt prejudikat bedömts inte vara ett ansvar för va-huvudmannen. Dock finns alltid ett ansvar vid planläggning/byggnad.
Tillrinningsområde	Område i naturen som vatten till vattentäkten kommer från.
Tillskottsvatten	Vatten i spillvattennätet som inte är spillvatten utan kommer från nederbörd, grundvatten, hav och utläckage från vattenledningar.
Va	Vatten och avlopp. Begreppet används i sammanhang där man talar om dricksvattenförsörjning och avloppshantering. Dagvatten definieras som ett avloppsvatten och ingår i begreppet va.
Va-anläggning	Anläggning vars syfte är att tillgodose en eller flera vattentjänster för bostadshus eller annan typ av bebyggelse. I va-anläggningen ingår vattenverk, avloppsreningsverk, ledningsnät, dagvattendammar, pumpstationer och övriga anordningar som krävs för att va-anläggningen ska fungera på avsett sätt. När kommunen äger en va-anläggning är det en allmän va-anläggning.
Va-huvudman	Ägaren av va-anläggningen och den som ansvarar för att ordna med vattentjänster.
Vattenförvaltning	Vattenförvaltning är ett samlingsord för det arbete som görs med vatten av svenska myndigheter och kommuner. EU:s vattendirektiv ligger till grund för arbetet som syftar till att vi ska förbättra våra vatten och skapa en hållbar förvaltning av dem.
Vattentäkt	Vattenförekomst som utnyttjas för dricksvattenförsörjning.
Verksamhetsområde	Avgränsat område där vatten- och/eller avloppsförsörjningen ska ske genom allmänna va-anläggningar.

Vivab	Bolag som ägs gemensamt av de två kommunala va-bolagen Favrab och Varberg Vatten AB. På uppdrag av Favrab driftar Vivab den allmänna va-anläggningen i Falkenberg. Vivab ska leverera och utveckla va-tjänster samt bidra till en långsiktig hållbar samhällsutveckling.
Återkomsttid för regn	Återkomsttid är ett mått på hur ofta en ovanlig händelse kan förväntas. Med återkomsttid menas att händelsen i genomsnitt inträffar eller överträffas en gång under denna tid. När en nederbördsmängd som (för en viss plats och varaktighet) har en återkomsttid på 100 år innebär det att den nederbördsmängden uppnås eller överträffas i genomsnitt en gång på 100 år.

3.2 Hänvisning

Falkenbergs kommun har som vision att växa för en hållbar framtid. Väl fungerande vattentjänster är en stor del av att lyckas med en hållbar tillväxt varför dessa strategier ligger helt i linje med att uppnå kommunens målsättning. Strategin ger stora möjligheter att uppnå även kommunens va-huvudman, Vivabs, målsättning om ett hållbart samhälle och att vara en betydelsefull aktör inom hållbar samhällsbyggnad.

I Falkenbergs kommuns va-policy finns idag både strategiska och principiella vägval för va-arbetet. Med denna strategi för vattentjänster blir den strategiska riktningen tydligare kring våra långsiktiga mål för vattentjänster vilket kommer underlätta det fortsatta arbetet. va-policyn kommer behöva uppdateras för att även den bli tydligare hur vi principiellt ska arbeta med va-arbetet.

Arbetet med vattentjänster berör flera av kommunens förvaltningar och bolag, vattendirektivsgruppen är kommunens samordnande arbetsgrupp för vattenfrågor. Flera, underliggande dokument till strategin behövs för att uppnå strategi för vattentjänster. Dokument som program, planer, riktlinjer och anvisningar tas fram av bolag och nämnder och ska konkretisera arbetet som behövs för att uppnå strategi för vattentjänster. Det samlade arbetet med vattentjänster pågår i ett antal olika dokument som kontinuerligt behöver uppdateras för att vara aktuella och överensstämma med aktuell lagstiftning och praxis. Dessa dokument omfattar planer för utformning av framtidens va-försörjning samt underhåll och förnyelse av den befintliga allmänna va-anläggningen. Befintliga dokument samt deras status och ansvarig nämnd/bolag redogörs i bilaga 2.

En strategi för vattentjänster bidrar till arbetet med att uppnå god status i våra vattendrag och uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten. Den kommer även ge tydlighet i uppföljningen och efterlevnaden av agenda 2030. Agenda 2030 är antagen av FN och innehåller 17 globala mål för social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling.

3.2.1 Lagstiftning

Lagstiftning kring vattentjänster och dess hantering återfinns främst i Lagen om allmänna vattentjänster och Miljöbalken.

Lagen om allmänna vattentjänster innehåller bland annat krav på vattentjänstplaner. En vattentjänstplan ska upprättas och antas av kommunfullmäktige i varje kommun. En vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Miljöbalken styr arbetet med miljökvalitetsnormerna för vatten enligt kapitel 5. En del av arbetet med detta sker genom att vattenmyndigheterna har tagit fram ett åtgärdsprogram för vatten som anger att kommunerna ska aktivt verka för att vattenkvaliteten för alla sjöar, vattendrag och kustvatten i kommunen uppnår god ekologisk och kemisk status i enlighet med vattendirektivet och att grundvattnet i kommunen klassas med god kemisk och kvantitativ status i enlighet med direktivet. Nuvarande status får inte heller försämrats.

3.3 Avgränsningar

Strategi för vattentjänster tar ställning till de tre vattentjänsterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten och hur vi arbetar med dem i förhållande till miljökvalitetsnormerna för vatten, klimatanpassning och lagstiftning mm. Faktiska lösningar och projekt definieras inte i dokumentet utan blir i stället omhändertagna i efterföljande dokument.

Som en del av detta dokument uppfylls kriterierna för vattentjänstplan enligt Lagen om allmänna vattentjänster. Det innebär även en avgränsning till det som definieras som vattentjänster enligt lagstiftningen. Eftersom det enbart gäller de allmänna vattentjänsterna som tillhandahålls av kommunens va-huvudman får enskilda vattentjänster, så som eget omhändertagande av spillvatten eller en enskild vattentäkt en särställning. I arbetet med tillståndsgivning och rådgivning till enskilda brukare som förser sig själva med vattentjänster ska dock strategins principer beaktas.

Arbete med vattentjänster och skyfallsvatten berörs av flera av kommunens styrdokument så som bland annat klimatanpassningsplan och kommande grönbå styrdokument. Gränsen mellan dessa dokument är ibland otydlig men en överlappning är inte av ondo. Strategi för vattentjänster hanterar dock inte frågor om klimatanpassning som går utanför vattentjänstlagen, exempelvis havsnivåhöjning eller erosion. Inte heller frågor kring naturbaserade lösningar, ekosystemtjänster och biologisk mångfald, vilka i stället ryms i de grönbå styrdokument som planeras tas fram ungefär samtidigt som strategi för vattentjänster och i den klimatanpassningsplan som finns i Falkenberg. Den främsta överlappningen sker dock inom skyfall och dagvattenområdet. Skyfallsfrågan i detta dokument är avgränsad till att enbart hantera skyfallets påverkan på den allmänna va-anläggningen. Det skyfall som hanteras i strategierna är skyfallets påverkan på kommunens förmåga att leverera vattentjänster. D.v.s. påverkan på den allmänna anläggningen.

4 Ansvar och uppföljning

Kommunfullmäktige fastställer strategi för vattentjänster.

Kommunstyrelsen, genom hållbarhetsutskottet, och vidare vattendirektivsgruppen ansvarar för arbetet med att hålla dokumentet uppdaterat och ta upp det till kommunfullmäktige för revidering/aktualitetsprövning när så behövs, men minst vart fjärde år enligt lagen om allmänna vattentjänster. Vid aktualitetsprövning ska även uppföljning om vad som skett inom dokumentets målområden redovisas.

Arbetet med vattentjänster berör de flesta av kommunens förvaltningar och bolag. Flera, underliggande dokument till strategin behövs för att uppnå målen i strategi för vattentjänster. Dessa dokument tas fram/uppdateras och fastställs av berörd nämnd/tjänsteman utefter riktningen i denna strategi. Befintliga dokument samt deras status och ansvarig redogörs i bilaga 2.

Indikatorer och uppföljningspunkter ska utarbetas i underliggande dokument och följs upp av respektive berörd nämnd och bolag. Arbetet kring vattentjänster följs även upp med indikatorer i kommunens styrmodell.

5 Bilagor

Bilaga 1 - Utredning om betydande miljöpåverkan

Kort beskrivande text om bilagan och uppdateringsansvar

Bilaga 2 - Matris för befintliga vattendokument

Kort beskrivande text om bilagan och uppdateringsansvar

Bilaga 3 - Exempelbilder från behovsprioriteringen i GIS-program

Kort beskrivande text om bilagan och uppdateringsansvar

5.1 Bilaga 1 Utredning om betydande miljöpåverkan

Utredning om betydande miljöpåverkan - pågår

5.2 Bilaga 2 Matris för befintliga vattendokument

VA-dokument	Ansvar	Uppdatering	Framtagen /reviderad	Innehåll
Regional vattenförsörjningsplan	LST	-	2021	Ger en bild av vattenförsörjningen och säkrar den långsiktiga tillgången på dricksvatten i Hallands län, pekar ut de viktigaste regionala vattenresurserna, visar på ett underlag som är användbart vid samhällsplanering, miljö- och hälsoskydd, beredskap, prövning och klimatanpassning samt arbetar för en samverkan kring dricksvattenfrågan i länet och verkar för hållbara lösningar och åtgärder.
VA-plan	KSF	Huvuddokumentet ska vara aktuellt	2022 (Kan behöva uppdateras eller utgå när Strategi för vattentjänster antas.)	Omfattar strategier och planer för utformning av framtidens VA-försörjning samt underhåll och förnyelse av den befintliga allmänna VA-anläggningen. VA-planen är ett sammanfattande huvuddokument för övriga VA-dokument.
Vattenresursplan 2013	Vivab	-	2013	Inventering av möjliga dricksvattenresurser inom kommunen.
Handlingsplan för långsiktig hållbar vattenförsörjning	Vivab	Vid behov alt. vart fjärde år	2018	Identifierar och prioriterar handlingsalternativ som underlag för en strategi för utbyggnad av vattenförsörjningen inom Vivabs verksamhetsområde. Tar fram en handlingsplan för utbyggnaden samtidigt som sårbarheten inom vattenförsörjningen minskas samt rekommenderar det handlingsalternativ som ger den mest fördelaktiga vattenförsörjningen till lägsta kostnad.
Nödwaterplan	Vivab	Vart fjärde år	2017/2024	Plan för att effektivt kunna hantera dricksvattenförsörjning vid olyckor och samhällsstörningar. Ett komplement till kommunernas lednings- och informationsplaner inför och vid samhällsstörningar och extraordinära händelser.
Handlingsplan för en långsiktigt hållbar spillvattenhantering	Vivab	Vid behov alt. vart fjärde år	2024 (utkast)	Identifierar och prioriterar åtgärder som underlag för en strategi för långsiktig hållbar spillvattenhantering.

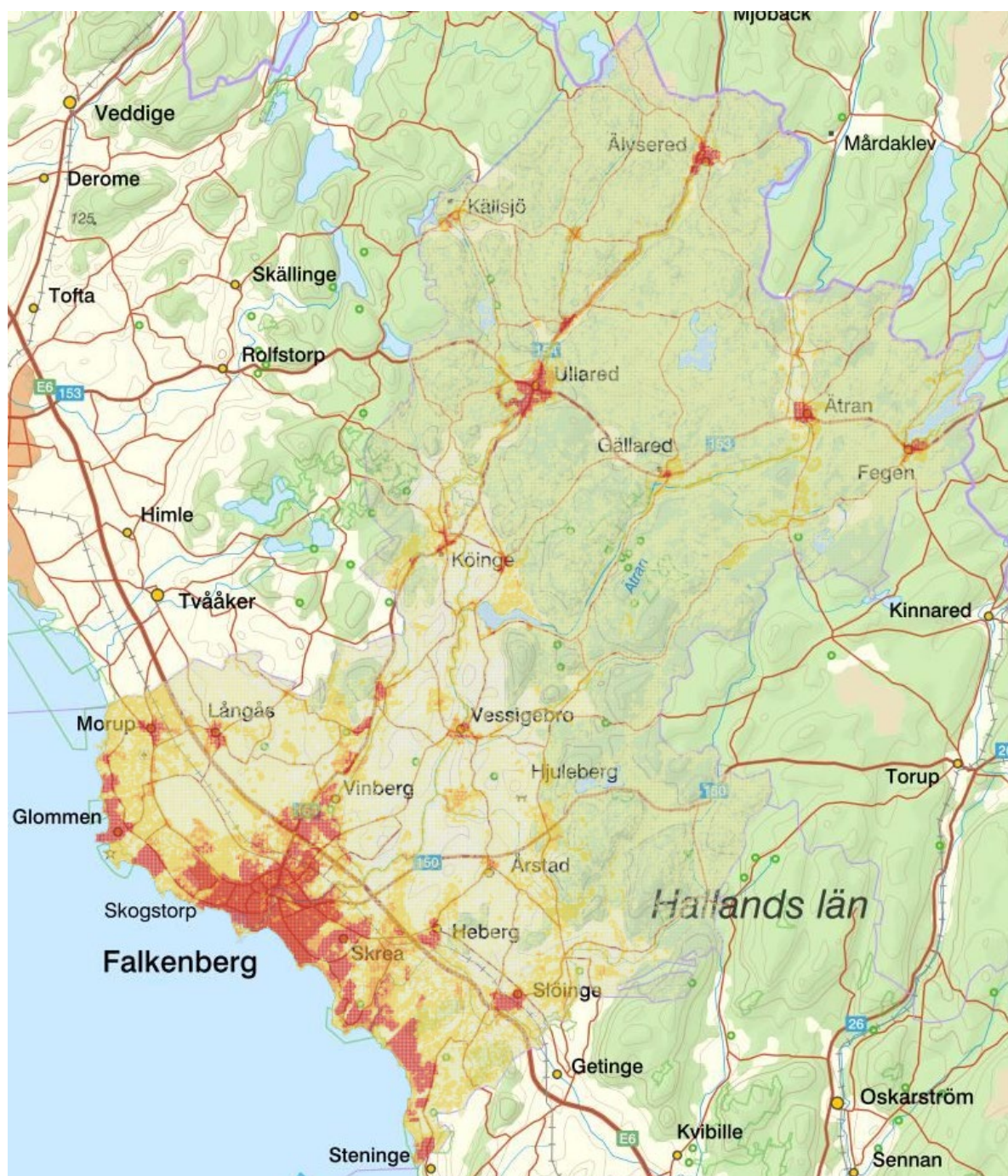
Dagvattenanvisningar för Falkenbergs och Varbergs kommuner	KSF	Vid behov	2017	Syftar till att skapa en genomtänkt, miljöanpassad och för samhällsnyttan kostnadseffektiv hantering för att ta hand om dagvattnet och uppnå eftersträvad funktion enligt sex principer. Innehåller även riktlinjer för hur dagvatten ska hanteras i den fysiska planeringen och för olika verksamheter samt inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för VA.
Förnyelseplan för den allmänna VA-anläggningen	Vivab	-	Under framtagande	Långsiktig strategi med konkreta åtgärder till förnyelse 1-5 år framöver som redovisas i en åtgärdsplan, kopplad till investeringsbudget.
VA2040, Plan för den allmänna VA-anläggningen	Vivab	Vart fjärde år Årlig översyn	2024	Vivabs plan för hur den allmänna VA-anläggningen ska byggas ut för att klara nutida och framtida behov av vattentjänster. Här sammanfattas de projekt som behöver utföras i den allmänna VA-anläggningen fram till år 2040. I dokumentet redovisas även projektens koppling till VA-policy.
Tillsynsplaner för enskilda avlopp	MHN	Årligen	-	Plan för tillsynen av de enskilda avloppen. Påverkar de allmänna vattentjänsterna om enskilda avlopp som döms ut önskar anslutas till allmän vattentjänst
VA-policy	KSF	-	2014	Fastställer strategiska vägval och prioriteringsgrunder för kommunens VA-arbete, både inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för VA.

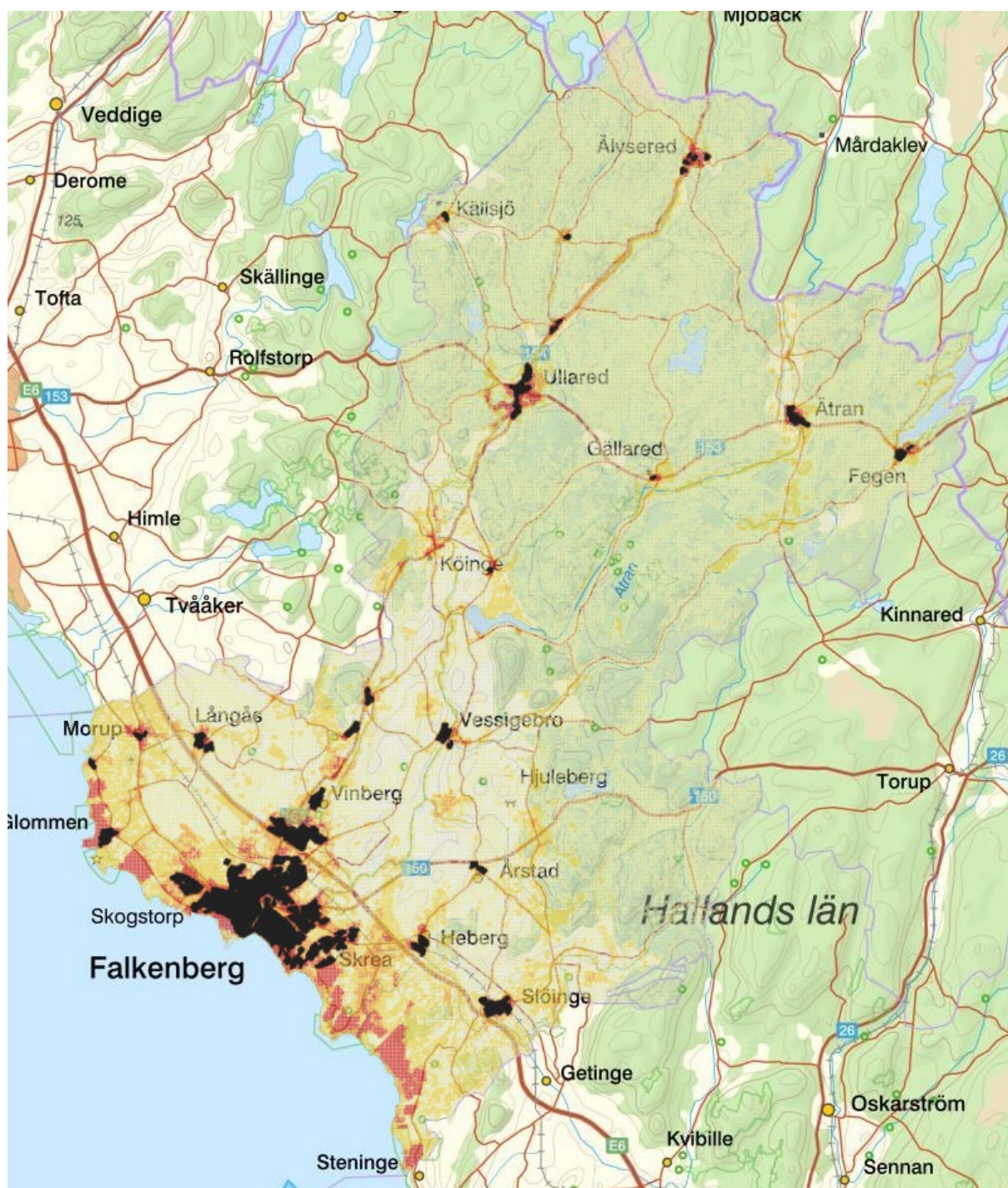
5.3 Bilaga 3 Exempelbilder från behovsprioriteringen i GIS-program

För att förstå informationen som utläses i kartbilderna behöver man veta att prioriteringen i kartan utgår från ett antal parametrar. Behov för kommunen att ordna vattentjänster finns dock först när det finns boende i behov av en vattentjänst och det inte finns bra förutsättningar att enskilt lösa tillgången till vattentjänsten. D.v.s. kartan ska studeras utifrån om behovet kan uppstå. Detta är därför delar som behöver vägas in vid den noggrannare planering som görs av va-huvudmannen i mer detaljerade dokument och även i samhällsplaneringen vid arbete med översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner och detaljplaner. Samlad bebyggelse ges höga poäng då det ofta leder till behov, områden som ändå har höga poäng men ingen bebyggelse har alltså trots höga poäng inget behov. Ev. nyetablering av bebyggelse i område ska dock beaktas med bakgrund att behov direkt kan uppstå. Samma gäller för förtätning av bebyggelse där prioriteringen i dagsläget kanske enbart är medel. Vid framtida planering bör man alltså ta hjälp av kartan för att bedöma inte enbart hur prioriterat behovet av vattentjänst är men även om förändringen som planeras kan leda till en ändrad prioritering.

Färgskalan i kartan utgår från poängsystemet i prioriteringen. Ju högre poäng, desto mörkare färg = hög prioritet

Figur 1, dagvatten prioriteringsgridd 100x100 m. 2025-04-16

Figur 2, dagvatten med befintliga verksamhetsområden i svart 2025-04-16

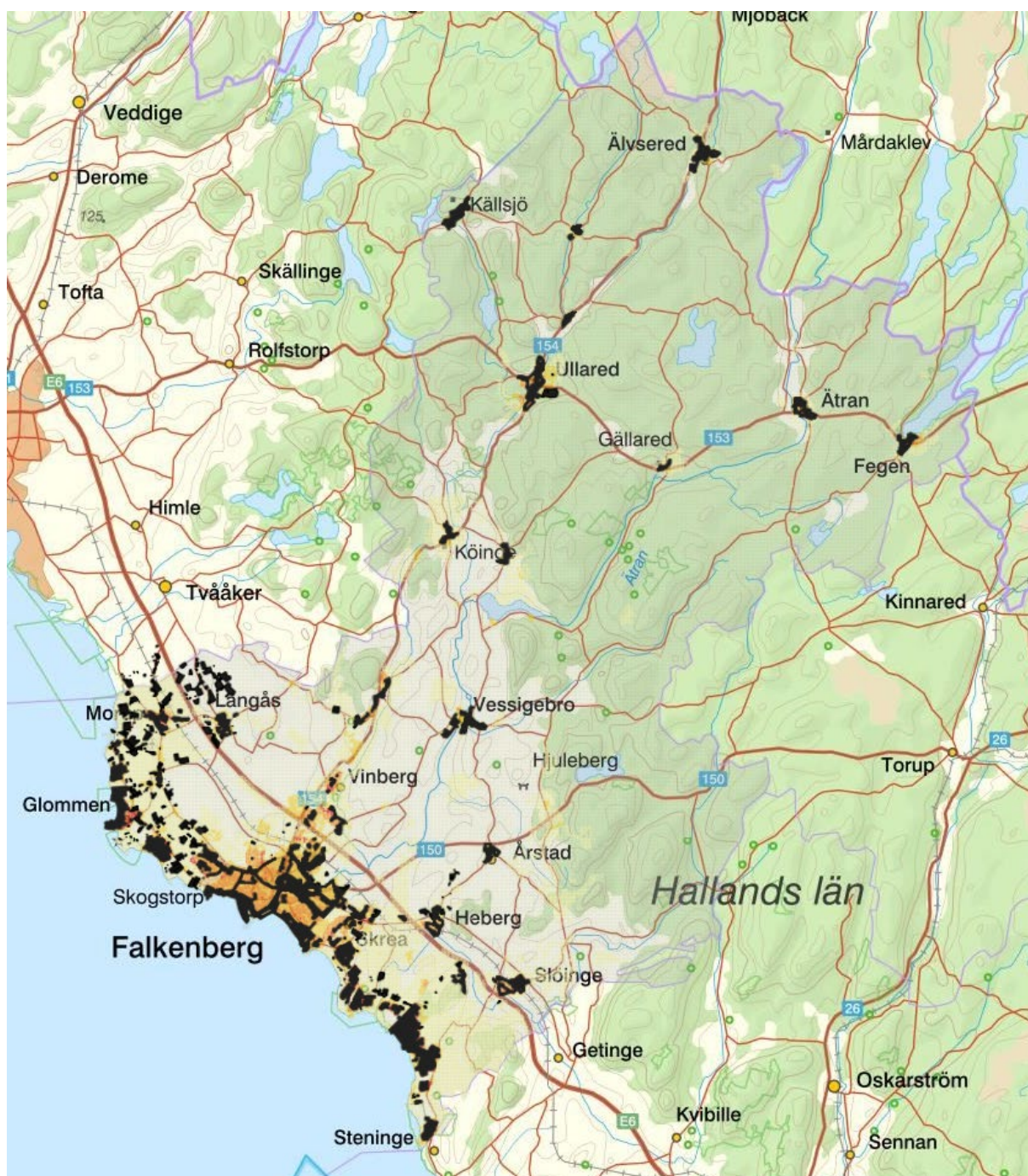
Figur 3, spillvatten, prioriteringsgridd 100x100 m. 2025-04-16

Figur 4, spillvatten med befintliga verksamhetsområden/va-föreningar i svart 2025-04-16

Figur 5, dricksvatten, prioriteringsgridd 100x100 m. 2025-04-16

Figur 6, dricksvatten med befintliga verksamhetsområden/va-föreningar i svart 2025-04-16